

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 74 TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POSTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, petek 31. marca 1939

NAROČNINA NA MESEČ:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din.
dostavljen na dom 12.— din. tujina 25.— din.

Cena
din 1.—

Podvojitev angleške vojske

Vsa pozornost Anglije je posvečena te dni okrepitvi lastne bojne moči — V nekaj dneh bo pripravljenih že 32 divizij ekspedicijske vojske za prevoz na celino v primeru izbruha evropske vojne

LONDON, 31. marca. Angleška vlada je sklenila včeraj podvojiti svojo ekspedicijsko vojsko, ki bo štela v najkrajšem času že 32 divizij. Ta podvojitev, ki jo je ministrski predsednik Chamberlain objavil isti dan, ko je imel francoski ministrski predsednik Daladier svoj znameniti govor, je z njim v tesni vzročni zvezi. Nekateri listi vidijo v tem vojaško gesto Anglije, ki je pomembno podkrepi besede ministrskega predsednika Daladiera.

SPREJEMANJE PROSTOVOLJCEV

LONDON, 31. marca. Vojno ministrstvo je takoj, ko je objavil ministrski predsednik Chamberlain v parlamentu sklep vlade, da podvoji stanje teritorialne vojske od 170.000 na 340.000 moč, izdalo vsem podrejenim vojaškim upravnim enicam nadaljeujoče sprejemanje velikih množic prostovoljcev, ki so sledili klicu domovine in se v ogromnem številu prijavili vojaškim oblastvom, ki so jih pa morala odkloniti, ker je bilo prvotno določeno število vojaških efektiv že v najkrajšem času prekoračeno. Vsa Anglija odmeva namreč te dni od pozivov na pristop v vrste teritorialne vojske. Prirejajo se mnogostevilna zborovanja po vsej državi, na katerih govore zastopniki vseh slojev, vseh poklicev, moške in ženske in pozivajo Angleže, naj vstopijo v vojsko. Odziv je bil tako velik, da so morala vojaška oblastva ustaviti nadaljnje sprejemanje do včerajšnjega sklepa vlade. Jutri se prične nova kampanja za pristop prostovoljcev v regularno vojsko. Prišel je bo sam vojni minister Horre-Belisha, ki bo apeliral na javnost preko radia in Battersseaju.

USTROJ ANGLEŠKE VOJSKE

Angleška oborožena sila se sestoji iz več populnoma ločenih vojsk: iz regularne, teritorialne in v vojnem času tudi iz ekspedicijske. Razen tega so še populnoma ločene vojne formacije v jakosti celih armad, kakor: protiletalska vojska, obalna obramba, opazovalne čete, oddelki balonskih zapor ter specialne čete, kakor žarometne, prisluškovalne, tehnične, prevozne itd. Razen tega obstaja seveda vojni letalstvo, v vojni pa še: oborožena trgovska mornarica, zaščitne in spremljevalne ladje za prevoz živil, surovin in vojaštva. Dalje obstaja prostovoljska vojska civilne obrambe: gasilske, protiplinske, obvestilne, prevozne, sanitetne čete, čete za reguliranje zaklonskih, evakuacij itd. Končno pa imajo industrijske in rudniške uprave lastne obrambne čete detavstva, ki se ne rekrutira v vojsko. Nad vsemi temi formacijami zavzema pa najvažnejše mesto ogromna angleška bojna mornarica. Pri tem seveda niso bile vsote bojne sile dominonov in kolonij.

32 DIVIZIJ EKSPEDICIJSKE VOJSKE

Teritorialna vojska se bo torej v najkrajšem času povečala na 340.000 moč. Regularna vojska šteje trenutno 346.000 moč, tako da bosta šteli ob skupaj v najkrajšem času 686.000 moč. Ekspedicijska vojska se rekrutira deloma iz teh dveh vojsk, pretežno pa samostojno. Še pred 14 dnevi je vojni minister Horre-Belisha objavil, da šteje ekspedicijska vojska 19 divizij, ki so vsak čas pripravljene, da jih prepeljejo čez Rokavski preliv. Včeraj je pa ministrski predsednik Chamberlain objavil, da se bo število divizij ekspedicijske vojske takoj povečalo za nadaljnjih 13 divizij, in sicer bo štela v najkrajšem času 26 divizij teritorialne vojske ter 6 divizij regularne vojske, tako da je bilo včeraj sklenjeno, povisati ekspedicijsko vojsko v resnici na 32 divizij. Tako povečano ekspedicijsko vojsko bo mogla vreči Anglija v smislu zad-

njih razgovorov poljubno kam na evropsko celino.

POBUDO JE DALA OKUPACIJA ČSR

Število lastnih divizij ekspedicijske vojske je tajno. Na posebno vprašanje generala Fletcherja včeraj v parlamentu, ali je bilo to nenadno povečanje ekspedicijske vojske že prej predvideno, ali pa je šele posledica okupacije Češko-Slovaške, je Chamberlain odgovoril: »To povečanje je posledica okupacije Češko-Slovaške.« Protiletalska vojska šteje trenutno po teh izjavah 7 divizij. Civilna obramba bo štela v primeru vojne 7 milijonov moških in žensk. Te dni že valjijo ženske, naj se javijo v čim večjem

številu kot šoferke za ambulančno službo, dalje v gasilsko službo itd. Na posebno vprašanje, ali misli vlada že na uvedbo splošne vojaške obveznosti, je odgovoril Chamberlain: »Nič ni dokončnega na tem svetu.« Prednost prostovoljske službe v Angliji je v tem, da se vsakdo lahko sam odloči za službo v taki formaciji, ki bolj ustreza njegovim fizičnim in duhovnim sposobnostim. S tem se duh požrtvovalnosti poveča, kakor v nobeni drugi vojski na svetu. Seveda je v silil vojni obveznost bolj na mestu, ker za jame ves narod. Za prvi sistem govori kvaliteta, za drugega kvantiteta.

SNUBILNI LEPAKI

LONDON, 31. marca. Davi so se pojavili po vsem Londonu in vsej Angliji velikanski lepaki, ki pozivajo moško prebivalstvo, da se takoj javi v vojsko. Dva velikanska lepaka sta nameščena na Nelsonovem spomeniku in pred borzo, dveh najvažnejših osišč Londona.

Stalno naraščanje nemško-poljske napetosti

PRED BECKOVIM PRIHODOM V LONDON. — PRITISK BERLINA NA VARSAVO. — KAMPANJA TISKA. — ZBIranJE ČET. — NUJNE KONFERENCE.

LONDON, 31. marca. Včerajšnja izredna diplomatska in politična aktivnost je stala pod vtisom naraščanja napetosti med Nemčijo in Poljsko. Celo sklepanje o podrobnostih sprejema poljskega zunanjega ministra Josipa Becka je moralo odpasti. Vendar je določeno, da prispe Beck v London v ponedeljek, 3. aprila zvečer, kakor ga sprejme v torek dopoldne angleški zunanji minister Halifax, popoldne pa Chamberlain. V četrtek bo Beck sprejet v avdienci pri kralju. Beckov obisk se izvrši ne glede na razpoloženje Berlina. Iz Londona bo prisel Beck tudi v Pariz.

LONDON, 31. marca. Položaj med Poljsko in Nemčijo se zaostroje od dne do dne. Berlin pritiska vedno bolj na Varšavo, ki pa ne popusti v nobenem vprašanju, vendar po zatrjevanju Reuter jeve agencije nemški pritisk še ni užitima tvegane značaja. Na obeh straneh meje se nadaljuje koncentriranje vojske. Nemški tisk že pričena protipoljsko kampanjo. Nemška agencija DNB je včeraj s še večjo vehemenco nadaljevala razširjanje vesti o protinemških izgedih, zlasti v

Rybniku. Vesti so bile prikrojene za zunanji svet.

LONDON, 31. marca. V zvezi s trdovitimi vestmi, da so nemške čete na pohodu proti poljski meji, je Foreign Office včeraj odgovorjal, da ni nikakih potrdil teh vest.

LONDON, 31. marca. Včeraj je zaprosil poljski veleposlanik v angleškem zunanjem ministrstvu najuno za sprejem in se je sešel s Halifaxom na dolg razgovor. Za njim je bil poklican k Halifaxu tajni svetovalec angleškega kronskega sveta Winston Churchill. Na nujen posvet sta se sešla včeraj v Varšavi tudi zunanji minister Beck in angleški veleposlanik. Poljski veleposlanik se je vrnil iz Berlina v Varšavo na daljši dopust.

VARŠAVA, 31. marca. Zaradi potrebe takojšnje sestave koncentracijske vlade je predsednik republike sprejel vse voditelje opozicijskih strank.

NEWYORK, 31. marca. Na borzi v Wall Streetu so včeraj težaji zelo padli. Papirji so se ponujali v velikih množinah v nakup. Položaj je bil reakcija na nemško-poljsko napetost.

Pred odločilnim tednom

PO LONDONSKI SODBI BO ODLOČIL PRIHODNI TEDEN NADALJNO USODO EVROPE IN BO ZATO ZGODOVINSKEGA POMENA

LONDON, 31. marca. Značilno za razvoj mednarodnega položaja je dejstvo, da je bila včeraj ponoči telegrafsko sklicana seja ministrskega sveta, ki je trajala dve in pol ure. O poteku seje ni bil izdan noben komunik, vendar pa se je poluradno zanimalo, da bi se bil ministrski svet bavil izključno le z naraščajočo poljsko-nemško napetostjo. Za danes dopoldne pričakujejo izredno važno, morda celo odločilno zunanje-politično izjavo mla. predsednika Chamberlaina o skupnem nastopu mirolnih držav. Debatu o tem se bo pričela v ponedeljek in bodo govorili med drugim Eden, Churchill in Duff Cooper. V torek, sredo in četrtek

bo vsa politična pozornost posvečena obisku poljskega zunanjega ministra Becka. Z ozirom na včerajšnje poljsko-angleške diplomatske konference v Londonu in Varšavi ter v zvezi z včerajšnjo izredno sejo angleškega kabineta so v diplomatskih krogih prepričani, da bo prihodnji teden za vso evropsko, morda celo za svetovno zgodovino odločilen.

NOVI ATENTATI V ANGLIJI

BIRMINGHAM, 31. marca. Sinoči so eksplozirale bombe v Birminghamu, Liverpoolu in Glasgownu. Materialna škoda je majhna. Čuječnost policije je preprečila nadaljnje eksplozije.

Zapiski

Maksim Litvinov

Dasi še manjka uradno potrdilo, se vendar trdovratno vzdržujejo vesti, da se sovjetska Rusija ni samo pridružila bloku protitotalitarnih vevlesil, ki naj bi ga se-

stavljale Velika Britanija, Francija, Rusija in za enkrat podpirala Amerika, ampak da je bila ob priliki obiska angleškega ministra za prekomorsko trgovino Hudsona v Moskvi, sklenjena med Rusijo in Anglijo tudi vojaška zveza. Anglija je stavila kot pogoj za ta važen sklep baje posebne zahteve, ki jih je Moskva najbrže tudi sprejela. Glavni pogoj je bil po zatrjevanju evropskega tiska ta, da opusti sovjetska Rusija propagando kominterne za svetovno komunistično revolucijo. Pri vseh pogojih za novo svetovno obrambno zvezo je igral in še igra važno vlogo Maksim Litvinov. Litvinov, s prvotnim imenom Walach, je bil rojen 17. julija l. 1876. in se je že zgodaj pridružil boljševškemu gibanju. Bil je med ožjimi Leninovimi sodelavci. L. 1921. je postal namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve (zunanjega ministra) sovjetske Rusije, l. 1930. pa komisar. Tako vodi zunanjo politiko največje evropske vevlesile že deseto leto.

Tisk — prednja straža Italije

V nobeni državi ni prisojena tisku tako velika vloga kakor v Italiji. Italijansko časnistvo pa nima — za razliko od Nemčije — naloge notranje propagande, za katero skrbi predvsem radio. Zato posveča tujina člankom italijanskih novinarjev največjo pažnjo. Prvi novinar Italije je sam Mussolini, ki se obrača na državljane na straneh »Popola d'Italia« in »Informazione Diplomatica«. Včasih povabi k sebi vodilne novinarje in jim daje potrebne informacije. Največje njegovo zaupanje uživa Virginio Gayda, ki piše v »Giornale d'Italia«, ostali najboljši italijanski novinarji so R. Farinacci (Il Regime Fascista), P. Pedrazza, G. Ansaldo (Telegrapho), G. Polverelli (Popolo d'Italia), ki je prijatelj Mussolinija še iz časov, ko sta bila oba socialisti. E. Maroni (piše pod psevdonimom Bergeret, najboljši polemiki), Borelli (Corriere della Sera), Signoretta (La Stampa) in Gugliemotti (La Tribuna), strokovnjak za notranjo politiko.

400 milijard za „oljko miru“...

Gorje neoboroženim! Je dejal v nedeljskem govoru Mussolini. Po službenih podatkih Zveze narodov je šlo tik pred veliko evropsko krizo, pred zasedbo Abesinije, 230 milijard dinarjev za oborožitev sveta. Šestdeset držav je to vsoto uradno priznalo, gotovo je ogrožen mir tesarj mnogo več. Na evropske države brez kolonij je od tega odpadlo 140 milijard. Rusija, Francija, Anglija, Italija, Nemčija, Poljska in Španija so vrgle 118, ostalih 19 držav pa le 21 milijard dinarjev v oboroževanje. Zaradi trajne mednarodne napetosti je terjala vojna industrija zadnja tri leta ogromne nove datjave in računajo, da gre danes za »oljko mira« blizu 400 milijard dinarjev! Oboroženi pritisk vevlesil na male države je tako velik, da so primorane celo dežele, ki nikdar niso mislile na vojno, pospešiti opremo svoje armade in žrtvovati velike vsote za utrditev meja. Kaj vse bi lahko napravil človek z milijardami za povečanje blagostanja na svetu, če bi ne bilo usodne prenapetosti, ki biča samega gospodarja sveta!

Maribor, 31. marca.

Spremembe v srednji Evropi so prinesle poleg Nemčije največ koristi Madžarski. Z dunajsko razsodbo ji je bilo prisojeno obsežno južno ozemlje bivše CSR, z njenim razpadom so zasedli Karpatsko Ukrajino, sedaj pa še del vzhodne Slovačije. S tem je narasla Madžarska skoraj na 11 milijonov prebivalcev. Medtem pa, ko je bila prej več ali manj narodno homogena, je postala sedaj narodnostno že nevarno mešana. Njene celokupne narodne manjšine štejejo skoraj dva in pol milijona duš, torej vsaj še enkrat toliko, kolikor vse še v zamejstvu preostale madžarske narodne manjšine. Pri tem pa niti niso všteti t. j. d. katehri, katerih imajo Madžari tudi več sto tisoč.

Dočim so dobili Madžari s prvo priključitvijo delov bivšega ozemlja CSR še nekoliko madžarsko ozemlje, dasi živi na njem več sto tisoč Slovakov, Ukrajincev in Nemcev, so dobili s Karpatsko Ukrajino med skoraj 600.000 prebivalci samo 25.000 Madžarov, in to celo po njihovem lastnem številu. Verjetno je, da je to število še znatno previsoko. In medtem ko jim prejšnje narodne manjšine, razen v zadnjih letih nemška, niso delale posebnih preglav, ker so bili madžarski Slovaki, Ukrajinci, Romuni, Srbi, Hrvati in Slovenci narodno precej mlačni, je razpoloženje zadnjič in sedaj priključenih Slovakov in Ukrajincev, pa tudi Nemcev in Romunov, ki so živeli 20 let v demokraciji, čisto drugačno. Ti Slovaki in Ukrajinci niso več tisti, ki so jih Madžari leta 1918. odstopili CSR. Le še nekateri iz starejših generacij, ki so v svojih dušah ostali tudi po prevratu madžaroni, sklanjajo zopet glave pred veličino madžarstva, ostali pa, zlasti v CSR vzgojena mladina, so trdno odločeni varovati svojo narodno zvestost.

Ze prva priključitev je povzročila na starem Madžarskem bridko razočaranje, in to ne samo pri priključenih Slovakah in Ukrajincih, ampak tudi pri lastnih madžarskih sorojakih. Tembolj neprijeten postaja položaj sedaj, po priključitvi kompaktne naseljenega pol milijona Ukrajincev. To se izraža tudi v pisanju madžarskega tiska in celo v govorih vodilnih madžarskih politikov in državnikov. Zato objublajo zlasti Karpatskim Ukrajincem narodno avtonomijo. Kako si to avtonomijo zamisljajo, konkretno doslej ni še nihče povedal, toda kdor pozna madžarsko mentaliteto, v kakšno resnično avtonomijo ne more verovati. Saj priznava celo oficijozni »Pester Lloyd«, da bi bila v madžarskem javnem mnenju potrebna temeljita preorientacija v pojmovanju nalog povečane države z državljani nemadžarske narodnosti in pravi, da to ne bo lahko. List predlaga delitev pojmovanja nalog nove Madžarske na hugarizem, ki oklepa vse narodnosti države, in na madžarstvo, ki vključuje le Madžare.

Pa tudi nemški tisk ne prikriva, da bo utegnito povzročiti povečanje števila narodnih manjšin Madžaroni resne težave in celo nevarnosti. Mogel bi se razviti močan irendentizem, ki bi slabil kohezijo celotnega državnega organizma. To pa pomeni, da toliko opevana »nova ureditev« srednje Evrope koncem koncev ne bo nič boljša, kakor je bila stara, ampak bo prejšnja in so se samo vloge zamenjale. Vračanje v zloglasni status quo pomeni obenem vračanje v staro sredožensko priključenih narodnostnih skupin. Gibanje se bo torej po vsej verjetnosti začelo v kratkem zopet tam, kjer se je nehale leta 1918. z razkosanjem stare Ogrske. To pa je nekakšen *circulus vitiosus* priključitev in odcepitve, ki na tej podlagi problema nikoli ne more rešiti in srednji Evropi ne more prinesiti dokončnega miru.

Večje veselje povzroča Madžaron gospodarke pridobitve s priključitvijo bogatih severnih pokrajin in s sedanjo zasedbo Karpatske Ukrajine, ki praaša Madžarski ogromne gozdove (600.000 ha) in ogromne zaloge kamene soli. Oboje, kes in soli, je morala tržnonska Madžarska uvažati iz tujine, s priključitvijo Karpatske Ukrajine pa bo krila vse svoje potrebe lahko doma. Razen tega bo oddala del svojih poljskih pridelkov, zlasti žita, ki jih je morala doslej izvažati, v agrarno pasivno Karpatsko Ukrajino. Ta poslednja gospodarska sprememba pa ne bo večjega pomena, ker jo slabi pridobitev južnoslovaških krajev z izredno veliko

Glasovi pariškega tiska

KOMENTARJI K NAPETEMU POLOŽAJU MED POLJSKO IN NEMČIJO

PARIZ, 31. marca. Današnji pariški tisk se v glavnem bavi z nemško-poljsko krizo in z njeno reakcijo v Londonu. »Petit Parisien« pravi, da zastraševanje Poljske s strani Berlina nima prav nobenega vpliva na Varšavo. Nasprotno, samo pospešuje porajanje garancije Anglije in Francije Poljski in Romuniji v primeru napada. »L'Epouche« pričakuje z ozirom na odločnost Daladierjevega govora in poznavajoč značaj diktatorjev, njihove nenadne reakcije v vzhodni Evropi. Zato poziva Anglijo in Francijo k skrajni previdnosti. »ECHO de Paris« sklepa iz uslug Italije Nemčiji v septembru tudi na njene sedanje, oz. bodoče usluge

Nemčiji v vzhodni Evropi. »Figaro« podčrtuje izredno delavnost Foreign Officea ter opozarja na povezanost angleških vojaških ukrepov, Daladierjevega odločnega govora in na neomahljivo zadržanje Poljske, ki ne popušča niti ob dejstvu, da je v teku koncentracija pol milijona nemških čet vzdolž poljske meje. »La Republique« dvomi, da bi se posrečilo Berlinu nov pohod na vzhod. »L'Ouvreur« naglašja, da obstaja ves razlog za optimizem, ker se bo posrečilo žilavosti Londona pridobiti in ohraniti Poljsko. Podčrtuje zlasti neomajno odločnost zunanjega ministra Becka tekom zadnjih kritičnih dni.

Švica proti vznemirjanju

RAZŠIRJEVALCI ALARMANTNI VESTI O OGROŽENOSTI ŠVICE BODO V BODOČE KAZNOVANI

BERN, 31. marca. Zadnje dni so se širile med švicarskim prebivalstvom najbolj alarmantne vesti o ogroženosti Švice. Vlada je bila zaradi tega prisiljena izdati na ljudstvo oklice, v katerem naglašja, da je ves strah brez podlage. Švica ni ogrožena, bi se pa v vsakem primeru, kake ogroženosti postavila sama v

bran, a razen tega ima tudi zadostna zagotovila tuje pomoči. Ker se razširjanje alarmantnih vestí deloma nadaljuje tudi še po tem oklicu, bo vlada razširjevalce, katerim bo mogoče krivdo dokazati, kaznovala na podlagi obstoječih zakonov, ker sumi, da so inspirirani iz tujine.

Hudson v Helsinkih

Za MALE DRZAVE JE TRGOVANJE Z DIREKTN. PLACEVANJEM VSE BOLJ UGODNO KAKOR KLIRING

HELSINKI, 31. marca. Britanski minister za prekomorsko trgovino S. R. Hudson je včeraj na svečanem dinerju, ki mu ga je priredila finska vlada, med drugim izjavil, da je v veliko korist malim narodom, če sklepajo trgovinske pogodbe z Anglijo, ker jim ta nudi za njihove proizvode zdravo valuto. Tako je v zadnjih

šestih letih Finska napram Angliji bila za 2 milijardi dinarjev aktivna. Čeprav je morda drugačen plačilni sistem (kliring) navidezno bolj ugoden, pa so se prav male države že vse lahko preprčale, da se končuje izmenjava blaga po klirinskem sistemu s popolno gotovostjo in absolutno škodo malih držav.

Ape! delavstva vsega sveta

LONDON, 31. marca. Internacionalna federacija delavskih sindikatov po vsej zemlji, »Trade Unions«, ki se je včeraj nujno sestala po svojih zastopnikih v Londonu, je naslovila apele na vlade Velike Britanije, Francije, Rusije in Poljske, naj sklenejo takoj medsebojne garancije o skupnem nastopu proti napadalcu. Enak apel so naslovili tudi na USA, pozivajoč se na dejstvo, da je Roosevelt že za septembreske krize predlagal mednarodno konferenco v skupno obrambo.

Pocajnanja za sodelovanje

LONDON, 31. marca. V spodnji zbornici je govoril Chamberlain o mednarodni situaciji. V političnih krogih polagajo mnogo važnosti na razgovore angleške vlade z drugimi državami. Včerajšnja izredna seja kabineta je bila posvečena proučevanju stikov s Parizom in Varšavo. Pričakujejo, da bo Chamberlain podal drvi jasno sliko o položaju.

Zborovanje ČSR v emigraciji

CHICAGO, 31. marca. Včeraj je neek dr. Edvard Beneš objavil tisku, da bo v prihodnjih dneh v Chicagu ogromen kongres delegatov poldrugeta milijona v USA živečih Čehov in Slovakov. Na kongresu bodo svečano razglasili ponovno Češko-Slovaško republiko, ki bo imela svoj sedež začasno na ozemlju Zedinjenih držav.

Med Slovaki in Madžari še ni sporazuma

BUDIMPEŠTA, 31. marca. Madžarska je odklonila slovaške ponudbe za ureditev meje na vzhodnem Slovaškem. Pogajanja so s tem zopet prekinjena.

Vremenska napoved. Tu in tam močno oblačno, najbrže padavine, blaj hladno, poneči precej mrzlo.

agrarno produkcijo. Spomnimo se samo žitnih polj žitnega otokot žita bo zato za izvoz sedaj celo še več kot ga je bilo prej, vprašanje je le, kam naj se izvoz usmeri? Slovaška ne bo mogla nadomestiti prejšnje CSR, Nemčija plačuje le z zamenjavo, Italija se pa s forsiranjem lastne agrarne produkcije vedno bolj osa-

Domači zapiski

Zakaj nas ne upošteva'o?

Po uvodnih besedah, kako malo smo se Slovenci pobirali za to, da bi naš svet bolje spoznal, da bi se odlični tuji ustavljali tudi pri nas in ne le v Zagrebu ali Beogradu, zaključuje »Slovenec«: »Skoraj do konca svetovne vojne je bil naš edini narodni program — vse za vero, dom, cesarja, a vsa naša politika je obstajala v prerekanju za uradniška mesta in v pobiranju drobtin. Imeli smo cele legije slavljnih »voditeljev«, nikoli pa kakga obče narodnega programa. Majška deklaracija ni bila program, majhni izvrševalci dr. Krekove oporoke so ustanovili Narodni svet, s katerim pa niso vedeli, kaj začeti. Nasledki take »politike« seveda niso izostali.«

Nemški list o Jugoslaviji

Pod naslovom »Ogrožena Beograd« zavrača »Völkischer Beobachter« najodločnejše vse vesti o kakršnih koli namerah Nemčije do Jugoslavije. Opozarja, da »gredo v Beogradu hladnokrvno preko vseh manevrov Londona in Pariza, ki bi hoteli ustvariti nezaupanje proti Nemčiji. Kdor smatra, da bo s praznimi alarmantnimi vestmi mogel doseči, da bi se pozabili dejanski rezultati, ki jih ima Jugoslavija, katere zunanja trgovina se že danes razvija 50% z Nemčijo, kaže isto psihološko nerazumevanje vprašanju jugozhoda, katero je v Londonu in Parizu vedno vladalo. Tam še vedno žive ljudje v spominu na čase, ko se je poskušalo, ne oziraje se na nacionalno življenje držav v Podonavju, vplivati na te z izsiljevalnimi posojili.«

V demokraciji je rešitev

Na prvo mesto rešavanja našega nacionalnega vprašanja postavljamo zahtevo po utemeljiti demokraciji. Za nas je rešitev hrvaškega vprašanja, osrednje zadeve v notranji ureditvi Jugoslavije, vezana na moč celokupne demokracije Hrvaške, Srbije in Slovenije, pišejo »Hrvatske novine«, delavski tednik, ki je nehalno začel izhajati v Zagrebu. Od moči demokracije zavisi tudi bodočnost in svoboda Hrvatske. Vsaka druga rešitev hrvaškega vprašanja bi zašla na stran-ko pol.

Prebudi se, slovanski rod!

Zbudi se, slovanski rod na severu Jugoslavije! Otri si oči in poglej v bodočnost. Vsak, kdor hoče biti prijatelj ali sovražnik Jugoslavije, naj ve, da je imela Srbija svoje Kosovo, svoje Kumanovo, da so imeli Jugoslavi svoj Albanjo, Kajmakčalan in Solun, piše subotičski »Nevine«. Mi poznamo pravico močnejšega, toda močni smo dovolj, da se branimo!

60,93% Slovencev je poljedelcev

Čeprav je Slovenija precej močna industrijska država, vendar je bilo l. 1921. 64,09% vsega prebivalstva zaposlenega v kmetijstvu. L. 1931. se je število na kmetijah zaposlenih ljudi znižalo na 60,93%. V obrti in industriji je bilo leta 1921. zaposlenih 18,62%, leta 1931. pa 21,03% vsega prebivalstva. V trgovini, denarnih zavodih in prometu je našlo kmetstva l. 1921. 5,61%, deset let kasneje 5,79% ljudi. V javni službi in svobodnih poklicih se je udeleževalo l. 1921. 3,93%, l. 1931. pa 3,77% prebivalstva. Ostali, upokojenci, dijak izven doma, osebe v zavodih, volaki itd. so tvorili l. 1921. 7,75%, l. 1931. nekaj več, 8,48% prebivalstva. Če bi primerjali še svoje zaposlenih, se odstotno razmerje le malenkostno izpremeni. Socialna poklicna sestava prebivalstva Slovenije se je tedaj v desetletju 1921.—1931. premaknila v glavnem v dveh poklicnih skupinah: število v podjetstvih zaposlenih je padlo za 3,16%; industrijsko in obrtno delavstvo pa je istočasno naraslo za 2,49%. Malenkostno prirastek, 0,18%, kaže zaposlitev v trgovini, prometu in denarnih zavodih. 0,16% več ljudi je našlo službu v svobodnih poklicih in javni službi, dočim je stanje v ostalih poklicih padlo za 0,73%.

FRANCOSKE SIMPATIJE ZA ČEH

PARIZ, 31. marca. Na sinočnem zasedanju je parlament soglasno sklenil resolucijo, s katero izraža vse francoski narod nedeljeno simpatijo za češko-slovaški narod.

BERLIN, 31. marca. Današnji »Lokal-Anzeiger« grozi Franciji zaradi včerajšnje simpatijske izjave za Češko-Slovaško z ostrimi nemškimi protestom.

BOLGARIJA PRED VLADNO KRIZO?

SOFIJA, 31. marca. Zaradi nesoglasij med ministri grozi Bolgariji vladna kriza. V parlamentu je več poslancev stavilo vprašanje, kaj misli vlada ukreniti za obrambo v sedanjem stanju, ko je neodvisnost malih držav v nevarnosti?

ROMUNSKO-FRANCOSKA TRGOVINSKA POGODBA

PARIZ, 31. marca. Danes se podpisuje svečano francosko-romunska trgovinska pogodba, po kateri bo Romunija dobavila Franciji pol milijona ton petroleja in parafina. Francija Romuniji pa avtomobile, stroje in tehnični material. Prav tako bo Francija znižala carino na koruzo in žito.

ZA PONOVO LEBRUNOVO KANDIDATURO.

PARIZ, 31. marca. Obe zbornici bosta predložili predsedniku Lebrunu spomenico s prošnjo, naj pri bližnjih volitvah znova kandidira. Herriot in Pietri sta izjavila, da v tem primeru takoj umakneta svoji kandidaturi. Zatrjujejo, da se bo Lebrun morda le dal pregovoriti.

GAFENCU OBIŠE BERLIN

BERLIN, 31. marca. Romunski zunanji minister se bo prihodnji teden sestal z Ribbentropom in Hitlerjem.

MANIFESTACIJE V ŠPANJI

BURGOS, 31. marca. Navdušenje po zavzetju Madrida in drugih mest se še ni pognilo. Posebno velike manifestacije se ponavljajo v Bilbau, Saragossi in Pamploni.

mosvojuje in ima razen tega cenejše skupno tržišče v Jugoslaviji.

Ako napravimo tako bilanco koristi in škod, vidno, da bo pasivna in da se Madžarska svojih teritorialnih pridobitev ne bo mogla ne dolgo in ne iskreno veseliti.

Novice

Trda borba za dom in košček zemlje

Agrarna reforma v Rušah je bila rešena na pol — Občina bi morala v večji meri skrbeti za stanovanjsko kolonijo »agrarcev«, ki si ustanavljajo svoje skromne domačije

Kakor je bilo pred vojno, tako je še danes na Pohorju najlepši svet v rokah nekdanjih veleposesnikov. Prvo leto po osvoboditvi je sicer kazalo, da se bo izvedla tudi v Rušah agrarna reforma — pohorski drvar, ruški delavec in kočar sta zadržano verovala, da se bo to zgodilo — ali prav v Rušah so bili agrarni interesi in bridko razočarani.

Najprej se je sestel nekak odbor, v katerem so bili tudi posestniki, ki je celo poročal: da v Rušah in okolici ni agrarnih interesov, da ljudje ne želijo zemlje, ker jo imajo kot delavci na graščinskih posestvih, ali je pa kot tovarniški delavci niti nje. Vendar so pozneje pravi agrarni interesi, ki so hoteli zemljo, ta odbor vrgli.

Javnosti je nadalje znano, kako se je pri nas zavlačevalo z agrarno reformo, kako se je begalo ljudi, da skozi leta in leta niso vedeli, pri čem so. V tem času so agrarne interese v Rušah begali, češ da falski graščinski sploh ne bo treba odstopiti zemlje, ker je lastnik tujec itd. V takem okviru je graščina ponudila samo agrarnim interesom brezplačno 1000 ha gozda ter nekaj travnikov, njiv in zapuščenega sveta. Nekateri interese-

ti so se puntali, saj bi pri ponudbi graščine prišlo tako malo na posameznika, da nikakor ne bi mogel živeti od tiste zemlje; dobil bi namreč zdaleka manj, kakor bi mu po zakonu pritekalo. Vendar je bila negotovost glede izvedbe agrarne reforme toliko velika, da so se »agrarci« zadovoljili tudi s tem, kar se jim je ponujalo — čeprav je bil to najslabši svet, samo goščavje, ki ga je bilo treba šele kult. za plodno zemljo. Priče zadnjemu so kupi kamenja, ki so ga »agrarci« izkopali iz agrarne zemlje. Gozd, ki je zapadel pod agrarno reformo, pa se sploh ni razdelil ter ga upravlja nekak odbor.

V nekaj letih je zrasla v Lobnici, kjer je bila »agrarcev« dodeljena zemlja, stanovanjska kolonija. Delavci so najeli pri domači Zadrugi posojilnici dolgoročno posojila, začeli počasi kultivirati zemljo in voziti les za stavbe. Postavili so si zvečina lesene stavbe, da so le imeli strehe nad glavami.

Kakor je »Večernik« že pred kratkim poročal, je nova stanovanjska naselbina v Lobnici brez pitne vode. »Agrarci« hodijo po vodo v bližnji potok, ki je po navadi poln žogavine ali v oddaljeni jarek po toka, kjer se pere td. Vsekakor bi bila

v prvi vrsti dolžnost občine, da poskrbi tudi tem svojim občanom zdravo pitno vodo — ker je drugače nevarnost bolezenskih epidemij nezgledna. Sliši se tudi kakor paradoks, da prebivalstvo pod Pohorjem nima pitne vode. Največ krivde je pač na svetu samem, ker je voda globoko, da bi bilo potreba vložiti v kopanje studenca malo več kapitala, ki ga »agrarci« ne zmorejo.

Ko je bila agrarna zemlja lansko leto končno dodeljena »agrarcem«, so začeli se znanji med njimi misliti na skromne domače. Domača Posojilnica bi jim rada pomagala, vendar pa ne more posojila zavarovati z vknjižbo; zato bi bila naloga odgovornih činiteljev, da omogočijo tem ljudem mala posojila in da jim pomagajo pri ureditvi njihove kolonije, da bi kolikor toliko odgovarjala higienskim predpisom in človeku dostojnim stanovanjem. V prvi vrsti je zadnje na skrbi ruske občine. Vsa ta vprašanja pa je treba rešiti kmalu in bo pač treba, da bodo gledali odgovorni činitelji na lobniške »agrarce« kot na ljudi, ki jim je treba pomagati pri dograditvi njihovih skromnih domov in pri higienski ureditvi novega naselja.

Bata se preseli v našo državo

SEDEŽ ENE NAJVEČJH EVROPSKIH INDUSTRIJ SE PRESELI V BRCKO. KJER BO ZGRAJENA VELIKA TEKSTILNA TOVARNA IN VELIKA USNJARNA

Po znanih dogodkih v bivši češkoslovaški republiki je ogromno industrijsko podjetje »Bata« iz Zlína sklenilo, da se preseli v našo državo. Začasno bo sedež podjetja v Borovnu, kasneje pa v Brckem ob Savi, kjer namerava podjetje zgraditi ogromno tekstilno tovarno in poleg nje še veliko usnjarno. Sam predsednik podjetja Jan Bata pa je že sedaj v Borovnu.

V neposredni bližini Brčka je Batino podjetje kupilo za 1.700.000 din velikansko posestvo, ki ima idealno lego in pogoje za razvoj industrije. Še tekom letošnje pomladi bo pričelo podjetje graditi obširne tovarniške objekte. Po dosedanjih načrtih bodo objekti dograjeni že

v letošnjem letu. V njih bo pričela nato takoj obratovati tekstilna tovarna, ki bo kot napovedujejo ena največjih tovarniških podjetij v jugovzhodni Evropi. Poleg tekstilne industrije bo zgrajena tudi velika usnjarna in predelovalnica surovih kož.

Poleg samih tovarniških objektov namerava podjetje zgraditi tudi moderno delavsko kolonijo, ki bo opremljena z najsoodobnejšimi pridobitvami ter bo še prekašala kolonijo v Borovnu.

Podjetje je kupilo tudi pri Bosanskem Novem večji zemljiški kompleks, ki bo tudi služil v industrijske svrhe, vendar pa še ni znano, za katero panogo.

Iz ječe spet pred sodnike

NA DOSMRITNO JEČO OBSOJENI MARTIN BREZOVNIK DOSEGLJ OBNOVO PROCESA. V GLAVNEM ZARADI PRIČE, KI JO JE ZAČELA PEČI VEST

Celje, 31. marca. Vsa Savinjska dolina se še spominja skrivnostne smrti mlade dekle Helene Repič, ki jo je našla pred 4 leti Ugovšek Jožef obesoeno na smreki ob gozdu Hom tik kolovoza pri Cigovnicah v Bočni. Orožniki so bili mnenja, da je izvršila Repičeva samomor in so jo sneli z drevesa. Pri obdukciji sta zdravnika gg. dr. Arh in dr. Rak ugotovila, da je bilo dekle v devetem mesecu noseče, znakov nasilja pa na njej nista našla. Štiri dni po grozni mudi je orožništvo na podlagi govorice in okolišnih aretiralo fanta Repičeve zdaj 30-letnega Martina Brezovnika. 26. junija 1935. leta je bil obsojen na dosmrtno ječo, ker je iz koristoljublja usmrtil dekle, da bi se rešil nje

in otroka. Za to obsodbo so bili podani vsi razlogi, saj so priče izpovedale, kako je premočni fant vabil dekle na sestanek, kako se ga je zadnje dni bala in odšla usodno popoldne spet na sestanek, s katerega se ni več vrnila. Vendar pa je obsojenec vedno zadrževal, da ni kriv in je tudi dosegel obnovitev razprave. Ena izmed prič, Dobrovc Ivan je pri razpravi pred 4. leti pričal zelo obremenitno, pozneje pa večkrat rekel, da ga peče vest in da mora popraviti krivico, ki jo je storil Brezovniku. Po vsej dolgi vladja za ponovno razpravo veliko zanimanja. Brezovnik bo stopil v kratkem še enkrat pred sodnike, da razsodijo njegovo krivdo ali nedolžnost.

Z delavstvom postopajte človeško!

REPORTERJEVO OPAZOVANJE PRI NEKI VELIKI GRADNJI V CELJU.

Celje, 31. marca. Tipična reporterska radovednost me je privedla na kraj, kjer so se zbirali ljudje in opazovali številne delavce pri napornem delu. Ugotovil sem, da ti opazovalci niso gledali toliko delavce, kakor pa moža, ki jih je nadziral. Gradilo veliko stavbo v Celju. Tu razbija delavec skalo v zemlji, tam kopije postaren možakar že ves oznojen temelj, drugi pa dovažajo gradbeni material. Mnogo sem že videl gradenj. Takšne, kakor je celjska, pa še ne. Kakor mravljišče izgleda stavbišče. Ljudje so kakor stroji. Delajo in delajo. Zdelo se mi je, kakor da bi morali stavbo kar čez noč dokončati. Tako jih je prizgajal potir. Nad tem je zakričal, nad drugim zaklel, tretjega pa

je z divjo kretnjo opozoril k še hitrejšemu delu. Kakor srednjeveški valpet je bil, le da ni imel biča v rokah. Ljudje, ki so vse to opazovali, so mrmraje obsojali tako ravnanje z delavci, ki pri trdem delu zaslužijo na dan le nekaj nad 20 din. Kje so oblasti, da ne vidijo takšnega početja? Kje so sedaj zagovorniki delavstva, da ga zaščitijo pred mednarodnim biričem?

Samomor Slovencev v Baranji

V Zmajevcu pri B. Manastiru je izvršil samomor Josip Urbančič, pripravni uradnik pri gozdni upravi državnega posestva »Belice«. Večer je prebil v gostilni, kjer so igrali cigani, in mladenič je celo plesal. Okoli 11. ure je dejal, da gre

koncu jeseniškega mestnega naselja. — Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je dovolila za zidanje posojilo 2 milijona din.

o. Uršulinke dobe višjo gimnazijo. Po odloku prosvetnega ministra dobi uršulinski samostan v Ljubljani s prihodnjim šolskim letom 5. razred višje realne gimnazije s pravico javnosti.

Celje

c. »Naslov v upravit. V podružnici našega dnevnika v Prešernovi ulici 3, tel. 280 dobite isti dan vse naslove malih inseratov, ki so v listu objavljeni. Prav tako lahko tu oddajate ponudbe in naročite male in velike oglase.

c. Dan razprave proti Zabukosku Jurju še vedno ni določen. Kljub temu, da je bila že pred dobrim mesecem postavljena obtožnica, se še vršijo poizvedbe in se niso prišli potrebni podatki iz Nemčije, kjer se je morilec tudi zadrževal.

c. Prah po celjskih ulicah je že prav neznošen. Skropljenje ni redno in pometanje se opravlja ob neprimernem času, ko je na cesti največ ljudi. Meščani upravičeno žele, da se čiščenje in skropljenje drugače uredi.

c. Privredna sta bila v Celje oba mlada berača, ki so osumili dvojnega umora v Sečah. Ker sta navedla verjetno alibi in teče že preiskava v drugo smer, so ju zadržali le radi potepušstva in nasilja. Kot pogorela sta imela dovoljenje za beračenje le v Savski banovini.

c. Na licitaciji gramozna na okrajnem glavarstvu je Okrajni cestni odbor oddal že 23 cestnih okolišev od 25. Gramoz bo do dobavil večina posestnikov s konji.

c. Umrla je večeraj jutraj Anka Whitavsky, 6-letna hči mestnega tajnika.

c. Iz bolnišnice. Zavarovalnega uradnika iz Celja Janeza Mirta je v Jurkloštru nekdo napadel in mu zlomil roko v ramenu. Posesnika Josipa Seniča sta napadla dva možka v Gorici pri Dobri in ga poškodovala po glavi in po levi strani telesa.

c. Mnogo ljudi je sinoči brao zanimivo oznanilo na vratih male dvorane Celjskega doma in odhajalo skozi spalir budnih oči in ušes spet na ceste.

c. Sokolsko društvo Celje I. bo priredilo v soboto ob 20.30 v Narodnem domu teološko akademijo.

Ptuj

p. Padel je v studenec. Muhič Ciril, 30-letni zidar in kočar iz Trbegovcev pri Sv. Juriju ob Ščavnici, se je spušchal po vrvi v studenec. Pri tem se je utrgala preperela vrvi. Zdrnil je v globočino. Močno poškodovanega so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

p. Tečaj kmetijskih zadrugnikov. Okrožni kmetijski odbor v Ptuj je priredil tečaj, katerega je obiskovalo 35 podeželčanov. Predavatelji so v prvi vrsti naglašali pomen zadrugništva še posebej z ozirom na današnje čase.

p. Haloški vinčarji so najslabše plačani. Nedavno je zborovala strokovna zveza vinčarjev pri Sv. Barbari v Haložah. Razpravljali so o minimalnih plačah vinčarjev. Poudarjali so, da je haloški vinčar najslabše plačan.

p. Akademijo priredi Sokolsko društvo v Ptuj 2. aprila v Mestnem gledališču ob 15. uri.

n. Zagrebški nadškof dr. A. Stepinac je obiskal Beograd, kjer je posetil več ministrov. Nato je sprejel bana dravske banovine dr. Marka Natlačen in sta potem skupno odšla k pravosodnemu ministru.

»Zadnikrat te prošim, Oto, nehaj rosovali lutke in pomagati gasiti ognja!«

Maribor

Maribor potrebuje centralno mlekarstvo

Treba je organizirati smotno preskrbo mesta z mlekom — Svojčas tako aktualno misel o centralni zadrugi mlekarji je treba čimprej uresničiti v korist mesta in njegove okolice

Zadnja leta se je v Mariboru že dvakrat sprožila misel, ustanoviti osrednjo mlekarstvo, ki bi prvič preskrbelo prebivalstvo z neoporečnim mlekom v zadostni množini in ob vsakem času, drugič bi se pa s tem rešilo važno gospodarsko vprašanje za okoliške kmete. Dvakrat je bilo vprašanje že skoraj pred rešitvijo, pa se je zadeva nepričakovano zopet odložila za nedoločen čas. Vzrok je pač v nezadostni poučenosti gotovega dela kmetov samih, na drugi strani v močnem odporu izvestnih krogov, ki jim ni šlo v računo, da bi v preskrbi mesta z mlekom imel še kdo drug odločilno besedo. Misel je zaspala, prepričani pa smo, da nikoli ni propadla.

Odveč je mnogo pisati o važnosti preskrbe Maribora z neoporečnim mlekom

in v zadostni množini. Zlasti velja to za dojenčke in sploh deco, ker je mleko njihova glavna hrana. Zato je tudi polagati glavno pažnjo na to, da mleko, namenjeno za dojenčke, ni od tuberkuloznih in sploh bolnih krav. Mleko mora biti sterilizirano in z njim je ravnati po vseh predpisih sodobne higijene. In potem posoda in snaznost pri ravnanju z mlekom! Kakšno jamstvo ima mešan, da je mleko, ki ga kupi na trgu ali ki mu ga kmetika prinese v hišo, res neoporečno?

Naš kmet ima bore malo dobička od živinoreje, mleko mu je glavni dohodek in še ta ni velik. Zadruga mlekarstva bi mu vsakekor plačevala za dobavljenim mlekom boljše cene in od svojega truda bi imel več koristi. Zato je v njegovem interesu, da se zadeve zopet oklene z vso

odločnostjo.

Mestna občina je bila pred par leti pripravljena, odstopiti pritrilne prostore magistrata osrednji mlekarji, ki naj bi se ustanovila, gotovo je še vedno istih misli in bi šla ustanoviteljem prav gotovo na roko. Tržno nadzorstvo, ki je poklicano, da skrbi za preskrbo mesta s popolnoma neoporečnimi živili, naj bi povzelo iniciativo za ustvaritev centralne mlekarne, saj bi bilo potem precej razbremenjeno, ker mu ne bi bilo treba kontrolirati vsake kmetice, ki prinese mleko na trg. Kmetijske organizacije so zelo zavzete za to idejo in bodo tržno nadzorstvo z vsemi močmi podpirale. Ako imajo merodajna mesta nekoliko dobre volje, se bo dala ideja kmalu uresničiti.

Parlament mariborskih planincev

Sinoči je bil pri »Orlu« jubilejni 20. občni zbor podružnice SPD v Mariboru. Otvoril ga je načelnik inž. Slajmer, ki je pozdravil med številnimi navzočimi člani zastopnika društva dr. Hračova iz Celja ter se spomnil 70-letnice starega planincev dr. Tominaška. Delo podružnice so podprli banska uprava, Mestna posojilnica, Mestna občina, in razne tvrdke, kakor Thoma itd. Sledilo je tajniško poročilo g. Gajška. Podružnica šteje dva častna, 19 ustanovnih in 937 rednih članov ter 465 članov mladinskega odseka. Na škodo društva so se določile za popust pri železniški voznini za stalne goste izpremenile v škodo društva. Podružnica je bila v stikih z ostalimi podružnicami ter se je udeležila skupščine SPD v Celju, planinskega tabora na Okrešlju, proslave 70-letnice dr. Frana Tominaška v Ljubljani, otvoritve Poštarskega doma na Pohorju itd. Pri prireditvah je omeniti tradicionalni planinski ples in martinovanje na Pohorju. Tudi »Pohorska politika« je prinesla lep uspeh. V spominskih knjig v Mariborski koči se je vpisalo 6624 obiskovalcev. Od nove banovinske ceste se je od Cvečkove žage do Mariborske kočje izpeljala serpentinasta pot. Nadalje se je pri Mariborski koči ustanovila stalna orožniška patrulja. Senjorjev je postal za zimsko sezono center zimskega sporta na Pohor-

ju. Odbor se je trudil, da zadovolji obiskovalce ter je restavriral in opremil kočjo s potrebno opravo ter jo elektrificiral z moderno elektrarnico, ki jo je zgradil v bližini doma. Rekorden zimski obisk k domu so pripomogli stalni tečaj, ki sta jih vodila g. Lautner in g. Furlan. Važna pridobitev za dom je tudi cesta, ki se pa ni dočela dograjena. Društvo je tudi dobilo 12 ha posestva grofa Thurna preko agrarne reforme. Obisk je narasel na Kobanskem zavetišču pri Sv. Pankracu. Delo podružnice so izpopolnjevali gospodarski, zimskosportni, alpinistični, markacijski, veselični in propagandni odsek. Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da je imela podružnica 1.033.083 din denarnega prometa, od česar ji je ostalo 52.000 din čistega dobička. Proračun za prihodnje leto je predviden din 345.602 za prejemke in din 318.720 za izdatke.

Pri volitvah je bil izvoljen odbor z novim predsednikom g. dr. Bergočem, ki se bo konstituiral na prvi seji. Nadalje sta bila izvoljena za častna člana prejšnji načelnik g. inž. Slajmer in trgovec g. Franjo Majer.

Pri služajnostih so se oglasili mnogi govorniki, ki so v tehitnih besedah podčrtavali pomen planinstva. Za zabavo pa je poskrbel pohorski humorist in pesnik g. Zoržut.

Telefonska govorilnica v Studencih

Studenci močno pogrešajo javno telefonsko govorilnico. Zvedeli smo, da bo občinska uprava zaprosila pri poštni upravi za javno telefonsko govorilnico; postavili jo bodo na preurejenem prostoru pred Jožefovo cerkvijo.

m Zasebni in trgovski nameščenci so zborovali. Občnemu zboru je predsedoval Anton Smoj, udeležili pa se ga je tudi predsednik centrale poslanec Rudolf Smersu. Pri volitvah so bili izvoljeni za predsednika Franjo Sekolec, za podpredsednika Anton Kovačič, za tajnika Aljančič, za blagajnika Solar in za odbornike Fras, Smoj in Rljevec.

m Ljudska univerza. Drevi ob 20. uri se bo predvajal zanimiv kulturni film »Afganistan, srce Azije«. Film tolmači prof. Stupan Bogomir. Jutri ob 1/11. uri bo matineja z istim filmom, namenjena predvsem dijakom in mladini.

m Starokatoliška cerkvena občina javlja: V nedeljo, 2. IV., odpade služba božja. — Na Vel. četrtak bo ob pol 7. zvečer spoved in nato med slovesno sv. mašo skupno sv. obhajilo. — Na Vel. petek bo ob 8. uri ž. odkritje sv. križa in zavezna liturgija. — Na Vel. soboto bo ob pol 7. zvečer proslava Kristusovega vstajenja in nato blagoslovitev jstvin. — Na Vel. noč in na velikonočni ponedeljek bo ob 9. uri slovesna služba božja s pridigo. Na Vel. noč bo po maši tudi še blagoslovitev jstvin.

m Srbska pravoslavna cerkvena občina v Mariboru priredi v soboto, 1. aprila, ob 14. uri svojo tradicionalno procesijo vrvice s spremstvom vojaške godbe izpred nove cerkve do kapele v Melju. — Zbirališče ob 13.45 uri na Jugoslovanskem trgu, od koder krone procesija okoli cerkve po Vrazovi ulici čez Grajski trg na Aleksandrovo in Meljsko cesto ter nadaljuje po Trstenjakovi ulici do kapele. Kjer se bo odslužila večernja in spoved.

m Gozdarski muzej. V Mariboru se namerava osnovati gozdarski muzej. Gozdarski strokovnjaki imajo material zanj že zbran. Muzej bo koristil predvsem pouku v nižji gospodarski šoli.

m Starka se je zastrupila z alkoholom. Na njivi posestnika Ivana Petka so našli

orožniki neko žensko, ki je ježala na obrazu ter bila nezavestna. Prenesli so jo v vas, kjer pa je kmalu umrla vkljub takojšnji zdravniški pomoči. Starka je 53-letna preužitkarica Marija Opletova iz Morja, podlegla pa je zaradi prekomernega zauživanja alkohola.

m Nesreča pri delu. Pri delu ob stroju si je zvil nogo v Freundovi tovarni usnja usnjarski delavec Anton Babič s Pobrežja.

m Najdeno ukradenko kolo. Livar Mirko Pečovnik iz Zg. Radvanja je našel na Šerbaumovem travniku v Novi vasi možko kolo. Kolo ima ev. št. 2-136905-20.

m Nesreča pri telovadbi. V bolnišnico so pripeljali 16-letnega Vlada Pevca, sina kovača na drž. železnici v Mariboru, ker si je pri telovadbi poškodoval levo nogo.

m Pogrešano dekle. Tkalka Marija Puki je prijavila policiji, da že nekaj dni pogreša svojo 14 letno hčerko Miro. Dekle, ki je močno razvito, je bilo v 6. razred osnovne šole. Obločeno je v rujav plašč in razglašeno.

* Tombolo z denarnimi dobitki prireja Glasbena Matica v Mariboru počenši od sobote, 1. aprila, dalje vsak večer od 20. do 24. ure v kavarni Grajski kino. Obiskovalci kina in kavarne, ne zamudite ugodne prilike, da s par dinarji zadene veliki denarni dobiček. Način igranja dopušča na en večer do 30 večjih ali manjših denarnih dobitkov. Skupna vsota dobitkov je 50.000 din.

m Mestni avtobus vozi od jutri dalje na progi Maribor - Sv. Peter vsak dan z odhodom iz Maribora ob 6. in odhodom iz Sv. Petra ob 6.30.

* Toč list št. 3 izide danes popoldne na 16. straneh s prvopisrsko in velikonočno vsebino. Cena din 2.—.

* Okazijski briljant pri M. Ngerjev sin. draguljar, Gospoša 15. Prodaja tudi na obroke brez povišanja cene.

* Prijavite se takoj za Velikonočne izlete z luksuznimi avtomobili »Putnika«: Plitvička jezera - Crikvenica; Dunaj; Graz. Vse informacije pri »Putniku« Maribor-Celje-Ptuj.

Nočna lekarniška služba: Dvorna lekarna prijsv. Arehu, Glavni trg 20, tel. 20-05; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino, Danes, v petek, 31. marca, »Večna goljufija«, poimenaniment romanu »Gospa Sylviane«, H. George, Manjina pl. Tasnady, Pavel Richter.

* Kino Esplanade. Od danes naprej II. del »Olimpiade«.

* Kino Union. Do vključno petka »Osma žena« z očarljivo Claudette Colbert v glavni vlogi. Sijajna veseloliga!

* Zvočni kino Pobrežje 1. in 2. aprila velefilm »Zatočenci otoka smrti«.

Radio

Sobota, 1. aprila. Ljubljana: 12. Operne fantazije; 13.20 Radijski šramel; 17. Otroška ura; 18. Za delopust igra RO; 18.40 Pokovor s poslušalci; 20.30 Vesela revija prizorov in zabave; 22.15 Lahka glasba RO. — Beograd: 16.45 Lahka glasba in petje; 20. Prens oper. — Sofija: 18.15 Mandoline in orkester; 20. Slovenske pesmi; 22.05 Godba za ples. — Varšava: 21. Lahka glasba za zabavo. — Dunaj: 20.10 Za 1. april.

Sorzna poročila

DEVIZE. Ljubljana: Amsterdam 3342.20 — 2380.20, Berlin 1776.12—1793.88, Bruselj 742—754, Carib 995—1005, London 206.70—109.90, New York 4398—4458, Pariz 116.70—119, Trst 232.55—235.65.

EFEKTIL Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 465—467, 4% agrarji 60—62, 4% sev. agrarji 61.50 d., 6% begl. obv. 89—90, 6% dalm. agrarji 89—90, 7% stab. pos. 98—98.50, 7% inv. pos. 100—102, 7% Blair 93.50—94, 8% Blair 99—100. Dalmice: PAB 226 d., Trbovlje 190 d.

Smužarska poročila

(»Putnika«, Maribor, 31. marca.)

Senjorjev dom: — 5, jasno, zapadni veter, 30 cm pršica na podlagi 50 cm, smuka odlična, — Peca: — 2, jasno, malo vetrovno, 95 cm osrenjenega snega, smuka odlična, — Moztarska kočja: — 3, delno oblačno, 70 cm pršica, smuka odlična, — Kočbekov dom na Korošici: — 6, delno oblačno, 220 cm pršica, smuka odlična.

Kaj pravi župan g. Stržina?

Pobrežani odklanjajo vsako nadvlado nad Tezenčani

Na članek »Težno proti nadvladi Pobrežja«, katerega je podpisal g. Franc Podlipnik v št. 73 z dne 30. 3. 1939, kjer se imenuje moje ime, sledeče kot pojasnilo:

Na Teznem ne gre za bodočo centralno pokopališče mesta Maribor, ampak za cerkveno pokopališče stolne župnije. Podpisani osebno ni proti ustanovitvi, oziroma obnovitvi cerkvenega pokopališča. To cerkveno pokopališče pa v do glédnem času ne bi več odgovarjalo potrebi in potem bi nastalo za Tezno isto mučno stanje kot ga imamo na Pobrežju, kjer so na najlepšem prostoru tri pokopališča in neproduktivne gramoznice, kar vse močno ovira stavbeno podjetnost. Določitev prostora za bodočo centralno pokopališče mesta Maribor ni stvar Tezenčanov ali Pobrežčanov, ampak je to za deva drugih merodajnejših činiteljev.

Kar pa tiče v tem članku omenjene »nadvlade« Pobrežja nad Teznom je stvar tale: Pobrežani si prav gotovo nikdar niso želeli »nadvlade« Pobrežja nad Teznom, ker je to za Pobrežane precej draga stvar! Sam Bog ve, kdo je Tezenčane privedel v sklop velike občine Pobrežje. Stremilence Tezenčanov po odcepitvi od Pobrežja že obstaja nekaj let. Prejšnja občinska uprava na Pobrežju je pa to stremilence že v kralji zadušila, češ, sedaj ste tu, sedaj ostanite tu. Sedanja občinska uprava je pa šla temu stremiljenju vedno in povsod na roko. Določeni odbor je s tezenskimi in »abesinskimi« podpisni za odcepitev od Pobrežja zapo-

čel novo akcijo, da se: 1. odcepi Tezno od Pobrežja, in 2. da se novi občini Tezno priklapi Spodnja Dobrava, tako zvana »Abesinija«, kar je prav gotovo tudi srčna želja Hočanov. To srčno željo Tezenčanov tudi mi Pobrežani podpiramo ter želimo skorajšnjega uspeha. To je dokaz, da se mi Pobrežani še brigamo za želje Tezenčanov, v zadevi pokopališča pa jim puščamo popolnoma proste roke. In če bo g. Podlipnik postal morebiti župan za Tezno in Spodnja Dobrova, mu tega mesta nikakor ne zavidam. Potem bo srečen brez »nadvlade« Pobrežja.

Stržina Karl, župan.

Občni zbor Posojilnice Narodni dom

V sredo je bil v Narodnem domu 57. redni občni zbor najstarejšega slovenskega denarnega zavoda Posojilnice v Narodnem domu r. z. z. o. p. pod predsedstvom g. dr. Viktorja K. a. c. a. Iz poročila je razviden vsestranski napredek in notranja okrepitev zavoda. Denarni promet v l. 1938. je znašal 240 milijonov. Novih članov je pristopilo 278 ter znaša deležna glavica 639.400.— din. Hranilne vloge so porasle za 3.400.000.—, na din 59.500.000.—. Odpis zube din 1.500.000 pri oddaji kmetijskih posojil Privilegirani agrarni banki se je v celoti kril iz rednih prebitkov zadnjih 3 let, tako da so ostali rezervni skladi nedotaknjeni. Vsi rezervni skladi znašajo din 11.727.000.—. Likvidna sredstva so znašala na dan ob-

čnega zbora v naložbah pri denarnih zavihah 11 milijonov, v vrednostnih listinah 4 milijone.

Posojilnica je darovala v l. 1938. iz tekočih sredstev v kulturne, socialne in narodne namene 170.000.— din, od tega 90.000.— za sanacijo sokolskih domov.

V upravni odbor sta bila ponovno soglasno izvoljena gg. trgovec in industrialec Franjo Majer in veletrgovec Miloš Oset, v nadzorni odbor pa gosp. upravnik Niko Vrabl.

m Kolesa krađejo naprej. Mizarskemu pomočniku Mirku Kaubeju je bilo izpred neke gostilne na Tržaški cesti ukraden kolo znamke »Nero« z ev. št. 24412.

Kultura

Razstava dveh tržaških umetnikov

A. ČERNIGOJ

V mariborskem Gradu razstavlja ta teden svoja dela tržaška umetnika: kipar Ugo Cará in slikar Avgust Černigoj. Dela so smotno razvrščena v treh malih prostorih, tako da prihajajo pri enakomerni razsvetljavi posamezni detajli in barvni odnosi popolnoma do izraza.

Ugo Cará je razstavil v Mariboru skoraj sama novejša dela. Njegovo ustvarjanje je izrazito globinsko, podživljanje notranjih nastojev upodablja jožih likov, z mehkim in lirskim občutjem forme in linije. Ves je poglobljen v psihični izraz svojih figur in išče plastičnih poudarkov le tam, kjer mu to služi v podkrepitev individualne karakterizacije in lažjega duhovnega približanja k subjektu. Povsod, na slehernem bežno označenem detajlu, opaziš prefinjeno čustveno lirčne intencije in neko notranjo ubranost ter mir. To more nuditi sodobnemu umetniku samo široka razgledanost po klasičnih delih in svojevrstna poglavitost v lastno narodno likovno tradicijo. Nikjer ne najdemo izrazito določenih klasičnih vplivov, in vendar odseva iz vseh Carájevih del svojstveni klasični stil. To nam je dokaz, da je umetnikovo stvarjalni duh jahal od vplivov preteklih stil, da se v svojih delih osvobaja in doživlja samega sebe. To je edinstvena pot do velikih uspehov in popolne ustvarjalne svobode. Med njegova najboljša razstavljena dela moramo šteti: Moško glavo (les), Marino (kamen), ki se odlikuje po klasičnem helenskem občutju lepote do forme in linije, Mladeniča s čepico (marmor) in Torzo (patiniran mavec).

Aug. Černigoj je razstavil 23 del. Med njimi je 20 olj in trije gvaši. Največ motivov je z Velikega Lošinja. Med ostalimi nahajamo štiri vipsave, tri tržaške in dva ljubljanska motiva. Dalje je razstavil tri kompozicije, ki so na zgolj dekorativne studije. Umetnikovo ustvarja-

nje ima za podlago risbo in barvni odnos. Največja Černigojeva odlika je v tem, da spaja ubrano barvno tona z ožračnim miljejem in karakteristiko kraja. Ima globok čut za barvni in svetlobni učinek. Černigoj je izrazil kolorist, ki ve, kaj hoče v umetnosti doseči. V njegovih delih se opaža čisto zavestno hotenje kompozicije. Bojisi pa je tedaj, kadar se sprosti dekorativnih vplivov ter se popolnoma preda čistim slikarskim motivom in bistvu svojih del. Tako delo je zlasti »Tržaško pristanišče« (gvaš), kjer je združil umetnik poezijo s slikarstvom in dosegel visoko tonsko in barvno skladnost. V tej smeri se pa odlikujeta tudi njegovi deli »Rdeče hiše« in »Lošinj« (olje), kjer je kraska pokrajina mojstrsko podana, sorodni pa sta še sliki »Večer« in »Tihožitje« »Rdeča vaza«. V nasprotju s kraskimi motivi se odražajo v zelenju in barvni svetlobi mehki in otožni vipsavi motivi, med katerimi je najboljši »St. Vid pri Vipavi«, kjer se rumeni barvni toni harmonično spajajo s svetlozelenimi in modrimi. Izvirno barvno občutje, ki ga kaže umetnik v svojih najboljših delih, nam tudi pojasnjuje njegovo slikarsko tehniko in čisto žive kontraste prosto nanižanih barv. Samo s tega zrelščica se lahko poglobimo v pristnost njegovih del in ustvarjanja. Mestoma nas pa vendar moti prevelika izrazitost dekorativnih in grafičnih motivov, to pa samo tedaj — kakor sem že zgoraj omenil — kadar čisto prevladajo barvne in slikarske težnje.

Razstava je na visoki ravni in zasluži vso pozornost mariborske kulturne javnosti.

Prof. Ljotze Bizjak.

k. Mladinska revija »Naš rod« priobčuje v svoji 8. številki nadaljevanje A. Ingolčeve proze »Sirota«, spomni Fr. Bevka »Moj prvi učitelj«, P. Novsaka »Zgodbo iz raja, prevod iz bolgarsčine« »Trepelika«, P. Kumaverja »Rojenice« s podoba H. Smrekarja, črtico iz življenja lukarjev A. Debenaka, poučen članek o elektriki, pesmi in obilo zanimivosti za mlade glave.

k. Ljubomir Stosier umrl. V soboto je umrl v Zagrebu urednik revije »Bankarstvo«, Ljubomir Stosier. Pokojnik je bil znan in priznan gospodarski pisatelj in je še nedavno izdal veliko, v nemščini napisano knjigo o Jugoslaviji.

Mariborsko gledališče

Petek: Zaprt.

Sobota: »Pygmalion«. Red A.

Nedelja, ob 15.: »Vse za šalo«. Znižane cene. Zadržlj. — Ob 20.: »Pygmalion«.

Cvetna nedelja v mariborskem gledališču. Dve predstavi, popoldne ob zaletnih cenah in zadržlj zabavna, slovenska opereta »Vse za šalo«, zvečer se ponovi Shawova komedija »Pygmalion«.

Sport

Začetek finalnega tekmovanja

Vnedeljo se bo na teritoriji LNP-a začelo finalno tekmovanje za naslov podzveznega prvaka, za finale se je plasiralo 8 klubov. Tekmuje se po dvojnem cup sistemu, to je: klub, ki doseže v dveh tekmah proti istemu nasprotniku negativni količnik golov, izpade. V nedeljo so na sporedu sledeče tekme:

v Mariboru: Maribor—Hermes

v Cakovcu: CSK—Celje

v Celju: Atletik—Bralstvo

v Kranju: Kranj—Zeleznikar.

Za tekmovanje vlada razumljivo zanimanje, zlasti ker bosta finalista tega tekmovanja dobila vstop v novo ustanovljeno drugo ligo.

Presenečenja v Allasiu

Nadaljevanje mednarodnega teniškega turnirja v Allasiu v Italiji je prineslo v 3. kolu nepričakovane rezultate, ker so skoro vsi favoriti po vrsti izgubili. Na prvak Punčec je porazil Bella 6:0, 8:6, iznenadila sta poraza Henkela proti Italijanu Kucellu 8:6, 6:1, ter Menzla proti Čehu Singlu 6:2, 3:6, 6:2. Čeh Vodička pa je odpravljal de Stefanija 6:4, 6:2. Rezultati 2. kola: Vodička: Vidio 6:0, 1:6, 6:4, Henkel: Scotti 10:8, 6:2, Kucelli: Badin 6:2, 4:6, 6:1, de Stefani: Caruliti 8:6, 7:9, 6:4, Tanaceseo: Nicolaides 6:2, 6:4.

Tudi tekmovanje dam beleži nekaj presenetljivih rezultatov. Horakova je premagala Nemko Hammerjevo 6:4, 6:1, Nemka Hein-Müllerjeva je premagala Grioničev 6:1, 7:5. Ostali rezultati: Szomogyi: Shiff 6:3, 6:1, Tonoli: Sobotkova 6:1, 6:3, Wheller-Manfredi 6:0, 6:1.

Olimpijski dan 18. junija

Minister za telesno vzgojo naroda je pozval vse sportske foreme k sodelovanju na olimpijski dan, 18. junija, ki naj služi propagandi olimpijske ideje in zbiranju

Sokolstvo

Prosvetno delo sokolske čete

Sokolska četa Sv. Marjeta ob Pesnici je v soboto, 25. marca t. l., uprizorila J. Vošnjakovo 5. dejansko dramo »Lepa Vida«, dramatsko delo, ki ga pač težko prebavi podeželski ansambl in oder. Toda Marjetani, neustrašni kot so, se ga niso bali. V Soli, kjer se je prireditelj vršila, se je zbralo nabito polno občinstva. Prireditelj je otvoril moški pevski zbor in navdušeno zapel »Sokolski pozdrav«. Nato je učitelj g. Vauda Mirko, pevovodja in režiser igre, pozdravil v znamenju danes prepotrebne nam narodne sloge občinstvo in razložil pregledno vsebino igre. Za njim je prav dovršeno deklamiral učenka Črepinkova s pesem »Lepa Vida«. Občinstvo je z napepitim zanimanjem pričakovalo igro. Čeprav je g. Vauda prosil, ker so marječki igralci redko, nekateri celo tokrat prvič na odru, naj občinstvo oprosti manj izglajene nastope domačinov-diletantov, je vendar občinstvo občudovalo nastopajoče. Predvsem je bila to Vauda in re-

Mariborska tekma med Mariborom in Hermesom se bo zopet vršila v znamenju napete borbe med obema moštvoma, kajti v večini srečanj med obema kluboma so se tekme končale s prav tesnimi rezultati, lani so gosti domačinom kmalu speli Maribora pripravili presenečenje. Jasno je, da se bodo gosti predvsem branili, medtem ko si mora Maribor zagotoviti primerno naskok za povratno tekmo. Stvar pravilne taktike je, da bodo domačini uspešni. Tekma se bo začela ob 15. za sodnika je po sporazumu klubov določen ss. g. Konic (Kopice). V predgriju bosta nastopili juniorski moštvi Maribora in Zeleznikarja v prvenstveni borbi, sodil bo ss. g. Bizjak

sredstev za udeležbo naših tekmovalcev na olimpiadi

ZELEZNIČARJEV PROTEST ZAVRNJEN

Poslovni odbor LNP-a je zavrnil protesti SK Zeleznikarja proti verifikaciji prvenstvene tekme Maribor—Zelesnikar, odigrane 19. marca z rezultatom 1:1. LNP je ugotovil, da je osporavana verifikacija igr. Korenta Karla pravilna, ker se je amnestija nanašala tudi nanj. Kakor smo izvedeli od strani SK Zeleznikarja, se bo proti očitilvi pritožil na naslov zveze v Beogradu.

s Prvenstvo države v rokoborbi bo 9. in 10. aprila v Slavsonskem Brodu. Med drugimi bodo nastopili tudi rokoborci mariborskih klubov.

s V juniorskem prvenstvu Maribora, ki se bo v nedeljo nadaljevalo s tekmo Maribor—Zelesnikar, vodi na tablici ISSK Maribor z 8 ločkami (4 zmag, razmerje golov 11:1), pred Rapidom s 6 ločkami (3 zmag, 9:3) in Zeleznikarjem (2 zmag, 7:5).

s Za vodstvo drugorazrednih prvenstvenih tekem Ptuj—Lendava in Gradjanj—Drava sta določena mariborska sodnika gg. Kopic in Nemeš.

na v glavni vlogi (kot »Lepa Vida«), nadalje vsi ostali: Bračič Tilka, Brakmeister Anica, Stiernad Tončka, Ferk Ivan, Novčan Franc, Fras Maks, Gornik Franc in Komar Ivan. Vsi so svoje vloge prav dobro pogodili, tako da je od žalostnih prizorov pretreseno občinstvo zlasti v zadnjem dejanju naravnost jokalo in v solzah zapuščalo po sklepu šolo, kjer se je igra vršila. Nesto vzgojnih momentov je v odmorih od enega do drugega dejanja razložil g. Vauda. Marješka Sok. četa je s to prireditvijo dokazala, kako pravilno pojmuje vasko prosvetno delo, na vsak način pa mora s to igro gostovati še drugje.

Ze drugi dan pa je priredila knetijsko poučno predavanje in sicer je predaval priznani sadjarski strokovnjak g. Aplenc iz Maribora o najvažnejših sadjarskih opravilih v spomladi.

Marjetani! Vztrajajte, kajti ste na prvi poti!

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»Zdaj pa je morilec spet odstranil tisto usodno hruško in jo nadomestil z običajno žarnico. Tako je bilo pojasnjeno, kako je mogla gospa Willensova izjaviti, da sta svetili samo dve žarnici, ko je gospod Richard napravil luč.

Zato je Reynolds mislil, da se je gospa Selcottova, najbrže kot skrivnica, splazila v knjižnico gledat, ali je plin že opravi svoj smrtonosno nalogo, privla običajno žarnico, nepravno, strupeno pa odnesla v svoji torbici. Gotovo jo je takoj odstranila, ko je zbudila občno zmedo, in odšla v svojo sobo.

Edina uganka je bila zdaj to, zakaj je Ingram — če je bil krivec on — napravil iz nje po nepotrebnem skrivku. Bilo bi dosti varneje se tudi laže, ako bi neopazeno čakal na temnem vrtu, kdaj bo gospod Richard umrl, potem pa sam izmenjal žarnico in odstranil sledove. Usodno hruško bi bil lahko vrzel na sosedov vrt, kjer bi se razdrobila na drobne koščke.

Vse to je Reynolds premišljal, ko je hodil po sobi in skoraj mehanično ogledoval predmete v njej, čeprav ni pričar-

koval, da bi mogel najti tam še kake sledove. Ni jih bilo treba in bi ne bil verjetni, ako je bila njegova domneva pravilna.

Neznatni žvenket stekla v vazi s tobakom, ki jo je vzel z okrajka kamna, ga je zapeljal, da je dvignil pokrov in pogledal v vazo.

Znotraj na peščici tobaka je bila — električna žarnica! — Ogledal si jo je — bila je v popolnem redu.

Skrbno jo je položil nazaj na tobak in preiskal zdaj res pazljivo vso knjižnico. V predalu skrinje je našel, kar je iskal. Tam je bilo šest ovojev iz lepence, v katerih bi moralo biti šest novih žarnic. En ovaj je bil prazen.

Ako je bila gospa Selcottova nedolžna in je govorila resnico, češ da je šla tako skrivnostno tiho po stopnjah v knjižnico samo zato, da bi zaupno govorila s soprogom; če je potem opazila, ko ga je našla mirnega, da ena žarnica ne svetli, se je lahko zgodilo, da je uganila, kdo je morilec, pa tudi njegove razloge za umor. Ako je hotela morilca ščititi, bi bila gotovo odstranila nevarno hruško, privla

pravo in odnesla strupeno hruško s seboj.

Ena stvar je bilo Reynoldsu jasna. Ko bi bila gospa Selcottova res skrivnica, bi bila vzela pravo žarnico iz tobačne vaze in se ne bi izpostavljala nevarnosti, da se bo žarnica našla in dala dokaz, ki ga bo težko ovreči.

Pri tem ni pozabil, da je tudi Mansfield imel dostop k svetilki, ker sta ga Norrington in Quentin našla v knjižnici.

Reynolds je sklenil, da bo nastavljal past. Vzel je prazni ovaj, dal vanj žarnico, ki jo je našel v tobačni vazi, zelo skrbno, da bi ne pokvaril možnih prstnih odtisov, in na njeno mesto je položil v vazo novo žarnico iz skrinje.

Ce mu bo dana priložnost, bo morda morilec poskusil odstraniti žarnico iz vaze. In Reynolds ni je hotel dati tako priložnost. Seveda pod nadzorstvom dobrega moža iz Scotland Yarda.

Zaprli je okno, a ga ni zaklenil, potegnili zastore in jih nastavljal tako, da bi bilo mogoče z vrta videti na okrajek kamina, kjer je stala vaza. In potem je poklical detektiva iz veže in mu povelil stražo.

»Imejte oči uprte na tobačno vazo in pazite, kdo jo vzame«, je naročil. Detektiv se je postavil pred okno in Reynolds se je vrnil v vežo. Vrata v knjižnico je pustil na pol odprta in luč je ugasnil.

»Zdaj lahko odidete«, je dejal stražniku, ki je stal pri zunanjih vratih.

»Dobro, gospod«, je odgovoril mož in podajal Reynoldsu pismo. »Sel iz Yarde je pravkar prinesel tole za vas. Poslija dr. Tempest, je rekel.«

Bilo je samo naglo poročilo, napisano s svinčnikom, toda vsebina je bila taka, da je Reynolds od začudenja zažvižgal. Poročilo se je glasilo:

»Čuden znak, letoviran na Selcottovi rami. Isto podooben znaku, ki ga je imel Karel Arden. Mislim sem si, da vam bo ljub, ako to takoj izveste. — Doktor Tyler je, kakor se kaže, dobil manjšo dozo plina kakor Ingram, ampak dr. Tyler je star mož, pokličite mi, ko boš sam.«

Tempest. Torej je bila zelo važna zveza med Karlom Ardenom in Richardom Selcottom! In Arden je bil kaznienc po bese-dah Callingtona Hunta.

Reynolds bi se bil strašno rad pogovoril s Callingtonom Huntom od srca do srca.

Nim pogovor je bil tragično prekinjen v trenutku, ko je začel postajati nad vse zanimiv in mnogo obetajoč. Sklenil je, da odide takoj v Huntovo hišo in se pozneje vrne zapek sem.

Norrington, Ingram in Mansfield so bili še zmeraj v obednici in govorili z gospo Willensovo.

Sodišča

Koder in Pintarič dosmrtno ječo

Se pred 8. uro so prignali v razpravno dvorano obtoženo, sodno dvorano pa je napolnilo občinstvo do zadnjega kota.

Točno ob 8. uri so stopili v razpravno dvorano predsednik senata dr. Turato in ostali člani senata. Po naštevajanju kaznivih dejanj, za katere so bili obtoženci obsojeni je objavil sledečo razsodbo:

Martin Majerle, 27 letni delavec brez stalnega bivališča, pristojen k Sv. Tomažu v Ormožu, v preiskovalnem zaporu: 2 leti in 2 meseca težke ječe, izguba častnih pravic za 4 leta, po prestani kazni pridržan za 3 leta; Ludvik Kele, 18 letni delavec brez stalnega bivališča, pristojen v Rogoznici, pri Ptuju, v preiskovalnem zaporu: oddaja v zavod za vzdrževanje mladoletnikov; Jakob Juhart, 22 letni delavec brez stalnega bivališča, pristojen v Slovensko Bistrico, v preiskovalnem zaporu: 3 leta strogega zaporu, pridržan za 3 leta; Melhior Pintarič, 30 letni delavec brez stalnega bivališča, pristojen v Strlihovu, v preiskovalnem zaporu: dosmrtna ječa in trajna izguba državljanških pravic; Jozef Koder, 30 letni delavec brez stalnega bivališča, pristojen v Maribor, v preiskovalnem zaporu: dosmrtna ječa in trajna izguba častnih državljanških pravic; Rudolf Maglica, 10 letni mesarski vajenec v Skokah, pristojen v Slivnici: 4 meseca zaporu; Karl Rap, slikarski pomočnik brez stalnega bi-

vališča, pristojen baje k Sv. Vidu pri Ptuju, v preiskovalnem zaporu: postopaje izločeno; Edvin Koder, 29 letni strigar v Dobrovičih, pristojen v Maribor, brat Jozefa Kodra: 4 meseca zaporu; Martin Maglica, 35 letni delavec v Skokah, pristojen v Slivnici: 4 meseca zaporu in 600 din denarne kazni; Jozef Maglica, 26 letni mizar v Skokah, pristojen v Slivnici: 2 meseca zaporu; Jozef Kac, 33 letni čevljarški pomočnik v Jesenicah, pristojen v Fram: 900 din denarne kazni, pogojno za dve leti; Anton Godec, 37 letni delavec v Skokah, pristojen v Fram: 1200 din denarne kazni, pogojno za 2 leti; Ivan Godec, 28 letni tovarniški delavec v Skokah, pristojen v Fram: oproščeno; Slavka Kac, 25 letna čevljarjeva žena iz Jesenc, pristojna v Fram: oproščena; Marija Planinšek, 35 letna posestnica iz Jesenc, pristojna v Fram: 2 meseca zaporu, 1000 din denarne kazni, pogojno za 3 leta; Marija Adam, 30 letna šoferjeva žena iz Rogoze, pristojna v Dravograd: 2 meseca zaporu, pogojno za 3 leta; Lucija Maglica, 51 letna delavka v Skokah, pristojna v Slivnici: 3 meseca zaporu, pogojno; Marija Korotaj, 32 letna delavka v Račah, pristojna v Vinici v Varaždinu: oproščena; Karel Hojker, 28 letni čevljarški pomočnik iz Ptuja, tri pristojen: 4 meseca strogega zaporu in izgubo častnih pravic za 2 leti.

Zanimivosti

Od kresilnega kamna do vžigalic

STOLETNICA VŽIGALIC — PRVI VŽIGALNIKI SO BILI NERODNA, NEVARNA PRIPRAVA

Pred dobrim stoletjem so očanci z naporno potrpežljivostjo kresali ogenj in lovili iskre v gobo. Sredi 19. stoletja so se pojavili prvi kalijevi in fosforjevi vžigalniki. Kalijev vžigalnik je izumil I. 1805. Chancel, asistent slavnega francoskega kemika Thenarda. Izum je sestajal iz trščice in vžigalne stekleničke, ki je vsebovala koncentrirano žvepleno kislino. Trščice so imele na konicah zmes klorakalija, žvepla in gumija. Trščice so pomakali v stekleničko s koncentrirano žvepleno kislino. Vnele so se z eksplozivno naglico, zato je bila uporaba tega izuma zelo nevarna. V ličnih lesenih zabojčkih je bila steklenička z žvepleno kislino in 60 trščic. Vsa priprava je bila dokaj draga, veljala je 3 goldinarje.

Nekaj desetletij kasneje so prišli v promet nekoliko izboljšani vžigalniki. Za kuhinjo so uporabljali vžigalno pripravo,

priprano na lakiranem krožniku, tu so bile čašice za žveplene stekleničke in trščice. Nekateri vžigalniki so imeli lične okraske in so jih hranili v lesenih puščicah z lepimi rezbarijami.

Postopanje s fosforjem je bilo nevarno delo in se je le malo učenjakov pečalo z njim. Kemik Hankwitz je zmešal žveplov cvet in fosfor ter dobil na ta način eksplozivno snov. Take vrste vžigalniki so bili za praktično uporabo nevarni in od strani oblasti prepovedani. V Peylu v Turinu so začeli izdelovati po tem receptu tako zvane »peylove sveče« za vžiganje. Na približno 2 dm dolgem stempju je bila na koncu zmes fosforja, žvepla in olja. Konica je bila v stekleni cevki, ki je bila zalita. Ako so potisnili iz sveče stemp in na koncu prelomili fino stekleno cevko, se je stemp vnel in vžigala sveča je jela goreti. Tudi te, zelo

nevarne sveče je oblast prepovedala.

Večji napredek je pomenil izum pariškega lekarnarja Derosneja, ki je zmešal fosfor z neko suho snovjo ter jo močno segrel. S to zmesjo je potem nakopal trščice, ki jih je prej pomočil v žvepleno kislino in nato podrgnil ob kak hrupav predmet. Derosnejeva vžigalna priprava je bila prva predhodnica vžigalice.

Oktober 1832. so prišle v promet »vžigalice« iz 6 cm dolgih papirnih cevč, v katerih je bila zmes klorakalija, žvepla in 8 mm tenka, zdrobljena steklena cevka z žvepleno kislino. Papirno cevko so s konico nohta prelomili, kislina je prišla v dotik s kalijem ter se vnela — papir je zagorel. Tudi te »dobre vžigalice« so bile nevarne in se niso obnesle.

Izumiranje redkih, dragocenih živali

LOVSKA STRAST IN GOSPA MODA NA BREZSRČNEM POHODU.

Amerika je razpisala nagrado 5000 dolarjev onemu, ki bi iztaknil v svobodi živčevji par goloba-selca (ectopistes-migratorius). Se pred pol stoletjem je bilo v ameriških pretrijah in gozdovih na milijone teh ptic, ki so jih priseljenci trumoma ubijali in pitali z njimi celo — prašiče.

V šestdesetih letih prejšnj. stoletja je živel divji bisvol (bos americ. v čredah na milijone skup. po prerijah. Pogin teh mno- žic je zakrivila v prvi vrsti gradnja pacifiške železnice. Posebno znan uničevalec bizovov je bil svetovno znani lovec Buffalo Bill, ki je dobavljal bivolovo meso za več tisočev železniških delavcev. Njemu je sledila vrsta drugih poklicnih lovcev in tako se je primerilo, da so samo v letih 1872 do 1874. postrelili nad tri in pol milijona bivolov! Ko niso vedeli, kam z mesom, so ga pustili kratkoma ogniti. Koža je bila vredna komaj 65 centimov. Danes živi od nekdanjih milijonov bivolov še nekaj nad 2000 redkih živali v zavaro- vani pokrajini Kanade.

Na Kavkazu žive zadnji ostanki največje evropske živali tura ali bizona (bos bison). Nad tri metre dolgi divji vol je v srednjem veku prebival še v gozdovih Harza na Nemškem. Pred napredujočo kulturo se je tur vedno bolj umikal proti vzhodu, kjer so v samotnih litvanskih gozdovih ustrelili zadnjo žival l. 1755. Duri niso povsem izumrli, je poskrbela Rusija, ki jih je na posebnem ozemlju leta 1844. zaščitila. Vsak, kdor je divjega vola ubil, je moral na dosmrtno prognan-

Nekaj let kasneje se je madžarskemu kemiku Irinyu posrečilo združiti fosfor in žveplo ter in praktično uporabiti za vžigalice. Irinya je prehitel Nemec Kammerer v Würtembergu. Bil je tovarnar klobukov ter se je med drugim pečal tudi z izdelavo drobnilnih vžigalic. Iznašel je postopek spojitve žvepla in žveplene kisline ter prvi začel razpečavati fosforjeve vžigalice. Tako so prišle v svet vžigalice v današnji obliki. Kammerer je obogatel, zaradi preganjanja in zavisti od strani tekmecev je rahločutni mož zbolel in umrl 4. decembra 1857. v noriški rojstnega mesta Ludwigsbura.

E. D.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 par: najmanjša ostoitobna za te oglede le 6.—. Družbe, prekliti, dopisovanja in izločevalski oglasni di 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglede le 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvakrat. Oglasni davki za enkratno objavo znesla di 2.—. Znesek za male oglede se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se le vplačilo v ovisu skupaj z naročilom ali se po poštni poizločilo na čekovni račun št. 11. 409. Za vse oglede odgovore glade malih oglasov se more priložiti znanaka za 3 di.

Razno

MEDARNA
Prva specialna trgovina za med. Ljubljana, Židovska ul. 6. nudi prvovrsten sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najkakovnejših čebelarjev po najnižji ceni, debelo in na drobno. 1346

Kdor ve ceniti kvaliteto, voli **ROBAUS-SUHOR** in **ROBAUS-ZIDRAVLINI PREPEČENE**. Pazite na znamenje Robaus. 1908

Zaloga nogavic in nletenin **»MARA«**, **OROŽNOVA 6**. Sprejemla naročila po meri. 2433

MARELICE, BRESKVE hruske, ciprese, mahonije, hugustrum, flider, visoke in nizke vrtnice, mesoč, jagode, sadike vseh vrst, kompost, sadni vrtnarstvo, Kolodvorska 8, poleg ljudske samopomoči. 2560

CENJ. OBČINSTVU vladno sporočam, da sem se preselil iz gostilne »Pri Delavski pekarni« Tržaška c. št. 38, v gostilno »Tržaški dvor«, Tržaška cesta št. 44, ter se tem potom cenj. gostom vladno priporočam. Starman Rado. 2561-1

NAZNANILO!

Cenj. občinstvu naznanjam, da otvorim s 1. aprilom na novo urejeno mesnico na vogalu Meljske-Eriavčeve ul. Nudil Vam bom zmirlaj prvovrstno meso. Cene zmernje. Se priporoča Friderik Ceh. mesar. 2641-1

KLOBUKE
vseh vrst, doma izdelane, proti dežu impregnirane, kakor tudi čepice na konkur- renčnih cenah dobite le pri Baboček Vladko, klobučar- stvo, Maribor, Vetrinjska uli- ca 5. Vsa popravila se sprej- jemajo pod garancijo za 10- 25 din. 2625-1

Lepo sukno

že od 10.- din se dobi pri

Tapinu

KONCERT

v gostilni Kren (Klemenšak) v nedeljo. Jabolčne, sirove in orehove gihance. Prekli vsi na svidenje. 2598

VINA, NAJBOLJŠA
v poljubni izbiri in po zmeri cen, dobite pri Senici, Tat- tenbachova. Za dom že od enega litra naprej znaten po- pust, kakor vedno. 2620-1

DAMSKÉ TORBICE
denarnice, aktovke, kovčegi. Velika izbira, nizke cene, pri M. Sterbal. 2627-1

MARIJVO KUJARICO
za vsa hišna dela. Nastop takoj. Naslov v upravi ista. 2639-1

MORSKE RIBE
Vsak petek in soboto na razlde načine pripravljene. Nova pošiljka viškega dalma- tinskega vina. Priporoča se gostilničar, »Otok Vis«. Sod- na ulica. 2640-1

Pozor!

Lokal

Odda se s 1. aprilom **NOV MODERNI LOKAL**. Spособen za vsako obrt na prometni točki pri Huterie- vihi kolonijah. Pobrežje, Zr- kovska cesta 41. 2597-1

Prodaj

NOVO DAMSKO KOLO znamke »NSU« radi odpot-ovanja ugodno na prodaj. Na- sipna ulica 60. Pobrežje. 2620-4

Stanovanje

2-SOBNO STANOVANJE se takoj odda. Špessovo selo. Vprašati Kocleja (Tattenbach-ova) 17, na dvorišču. 2623-5

Lepo dvosobno sklenjeno **STANOVANJE** se odda s 1. majnikom. Mag- dalenska ulica 24. 2624-5

Tajnost
dobre kave obstoji v mešan- ci. Najboljša mešanica samo pri

„Kavalirju“
Gospoška 28. 2601

GOSPODA sprejemam na stanovanje. Ko- roška 41. 2644-5

DVA GOSPODA

se sprejmeta na stanovanje in hrano. Vetrinjska 5. 2628-5

3-SOBNO STANOVANJE

z vsemi prikljnlmami. Se odda takoj. Naslov v upravi. 2636-5

Opremljeno SOBO N KUHNJO

za zakonca brez otrok od- dam za 300 din s 15. aprilom. Pobreška cesta 40. 2638-5

Sprejme se takoj ali s 15. aprilom na vso oskrbo

GOSPODICA ki je ves dan v službi. Melj- ska 12/1. vrata 4. 2643-5

Sobo odda

Opremljena ali prazna **MAJHNA SOBA** s poselnim vhlodom se odda. Vprašati Gusel, Tyrševa 14. čevljarstvo. 2631-7

Opremljen Kabinet

oddam s hrano. Gubčeva 3. Melje. 2635-7

Lepa prazna SEPARIRANA SOBA

se odda. Slovenska ul. 16/II. 2637-7

Sobo išče

Iščem **SONČNO SOBO** za dva gospoda s celo oskr- bo. Potudbe na upravo po- stočna. 2619-8

Službo dobi

SLUŽBO DOBE TAKOJ:

Hotelska perica, mlaiša moč: hotelski sluga, ki govori slo- venski in nemški: restavra- cijska blaginčarka z dobri- mi spricavali. Naslov v upra- vi. 2609

SPREJMEM SLUŽKINJO

ki majhni družini z enim otro- kom. Linhartova 22/I. 2621-9

MLAJŠA FRIZERKA

se sprejme takoj. Driljevič, pri glavnem mostu. 2642-9

Službo išče

Službe želi pridna in pošte- na

NATAKARICA

Zrinjskega trg 9/II. 2632-10

1. Halo!!

Od 1. naprej se prodaja meso:

govedina din 8—10
teletina din 8—10
svinjsko din 12—14
prekajeno din 16—18

ALES OTMAR

Meljska cesta št. 31

Velikonočna gnjat

najboljše kakovosti kakor tudi vse ostalo prekajeno meso se najceneje pri dnevni ceni prodaja pri Anton Tavcar, Maribor, Jurčičeva ulica 3